

КЊИЖЕВНА
КРИТИКА

Пише Слађана Илић

Лица и наличја света и човека

Тања Крагујевић, "Фрактали",
"Чигоја штампа", Београд 2022.

У"ФРАКТАЛИМА" Тање Крагујевић издвајамо неколико главних мотива: пролазност, савремени тренутак, отуђење, усамљеност, преиспитивање пријатељства, породица, природа, стваралаштво, слобода.

Лирски субјект - жена - у зрелом је добу. Приближава се старости. Док казује да је у миру са собом, уочава извесне пукотине. Води дијалог с њима. Жели да нешто саопшти ("Треће доба"). У том хтењу, док читамо стихове, увиђамо, ипак, њено извесно узнемирење и, као читаоци, осећамо га као чист добитак. Зато што из њега, ма о чему да је реч, производи лепота, која најчешће јесте и прибежиште сопствене креаторке, усамљене, али јесте и место различитих сусрета, па и растанака. Такође је и место с којег се, иако песнички (лирски субјект у овој збирци увек је и стваралац), могу посве поуздано, трезвено, не без горчине и ироније који производе из искуства, помоћу бројних контраста, сагледати симптоми којима се одликује тренутак у којем је затечена.

Не ломерајући се, она опажа боре на свом лицу као стазе, али не оне којима се одлази, јер те стазе могу бити и сведоци повратка, или пак неодласка, тек промењеног останка - онога што је сада невидљиво, полут стараца, бивших

станара њеног небодера, и младића који је сада ту - у младости - отворености - која не захтева ништа. Све то у атмосфери полисемичне јесени и лишћа које је налик одлазећим птицама ("Лишће"). У њој, оличено у још једној стази - макадаму - сагледано је све оно што је у живот стало и што је одредило карактеристике тог "пређеног пута" у времену које је константа ("Макадам"). И управо због тога осећање лирског субјекта да лостоји само то - треће доба. Да се у њему одвија све, и само рођење и актуелна несаница.

Константности несанице лирски субјект супротставља фотографије из детињства као чињенице сна, ониричке ловлашћености, јер сан је животу најбоље дао, укључујући и безбрижност.

На законитости на које не може да утиче, а које увиђа корачајући по макадаму и не одмичући збиља никуда, указује нам изузетним песничким сликама - поређењима, метафорама - разнежено, такође из позиције посматрача, ствараоца коме је дато да одлучује у домену самоствореног као уметничког документа, али чија "овлашћења" и моћ "објављивања", упркос прозорљивости, ван тога престају.

Осим што се у песми "Мрва ил ништа" тестаментарно одредила, јер њено биће је нераздвојиво од листова које је исписала, има потребу да у речима остави сведочанство о сопственом песничком поступку, о настојању да у њему ороди речи, да између њих успостави везу која је природна, неопозива, очигледна ("Земља речи") истовремено са свешћу да је реч о лалимпсесту јер она гради сећајући се: "На мени је. Да сакупљам / Одломке. Подухујем / у прокисла једра. / Да градим. Сећајући се. ("Земља речи").

Као лирски субјект стваралац она разуме да је њено тумачење сопствене песме заправо песма о песми. Дочаравање сложености тог процеса гозба је за сва чула, јединствени залог. Она нам представља текстуру тог процеса, његово агрегатно стање, укус, крцкаве бедеме чије савладавање доноси задовољство ("Тумачење песме").

Справљајући све што чини ту јединствену гозбу, служећи се свим састојцима из песничке радионице, вагајући сваку реч, деликатну, а лаку попут сваког листа који опадне, лирски субјект стваралац са макадама, из конкретне тачке, са одсуством патетике и дидактике, испитује дубину и природу пукотина, сведочи о лицима и наличјима света и човека, верујући у чудесно, загледана каткад, јутром, у "цитат Дунава" ("Цитат"), каткад у звездано небо ("Фасцинација"). ■

